

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Trauksmes celšanas likums

1. pants. Likumā lietotie termini

(1) Likumā ir lietoti šādi termini:

1) **atbildīgā persona** — nodarbinātais, kurš veic kādu no šādiem pienākumiem: saņem un reģistrē personas iesniegumu, izvērtē tā pirmšķietamo atbilstību trauksmes cēlēja ziņojumam un pieņem attiecīgu lēmumu, pseidonimizē trauksmes cēlēja personas datus, izskata trauksmes cēlēja ziņojumu, nodrošina saziņu ar trauksmes cēlēju un citām institūcijām, veic kontaktpersonas pienākumus;

2) **darba pienākumu veikšana** — noteikta darba, tostarp brīvprātīgā darba, profesionālo vai amata (dienesta) pienākumu veikšana vai pakalpojumu sniegšana;

3) **kompetentā institūcija** — ikviena publiskas personas institūcija, kas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei ir pilnībā vai daļēji atbildīga par tā jautājuma risināšanu, par kuru ziņo trauksmes cēlējs, tostarp hierarhiski augstāka iestāde, amatpersona vai lēmējinstiūcija, nozares vadošā iestāde (institūcija) vai institūcija, kas īsteno uzraudzību vai kontroli jautājumā, par kuru ziņo trauksmes cēlējs, izmeklēšanas iestāde vai prokuratūra — atbilstoši to kompetencei, ja iespējamais pārkāpums ir noziedzīgs nodarījums vai likumpārkāpums;

4) **kontaktpersona** — nodarbinātais, kurš sniedz personai informāciju par trauksmes celšanas mehānismiem kompetentajā institūcijā, veic informācijas apmaiņu ar citu institūciju trauksmes celšanas kontaktpersonām un trauksmes cēlēju kontaktpunktu;

5) **pārkāpums** — noziedzīgs nodarījums, administratīvs pārkāpums vai cits tiesību normu pārkāpums (darbība vai bezdarbība), tostarp rīcība, kas ir pretēja tiesību akta mērķim, kā arī saistošu ētikas vai profesionālo normu pārkāpums;

6) **saistītā persona** — fiziskā persona, kura atbalsta vai palīdz trauksmes cēlējam trauksmes celšanā vai ir saistīta ar trauksmes cēlēju un varētu ciest no nelabvēlīgām sekām. Saistītā persona var būt arī komersants vai privāto tiesību juridiskā persona, kura pieder trauksmes cēlējam, kurā tas ir nodarbināts vai ar kuru tas citādi saistīts, veicot darba pienākumus;

7) **trauksmes cēlējs** — fiziskā persona, kura sniedz informāciju par iespējamu pārkāpumu, kas var kaitēt sabiedrības interesēm, ja persona šo informāciju uzskata par patiesu un tā gūta, veicot darba pienākumus vai dibinot tiesiskās attiecības, kas saistītas ar darba pienākumu veikšanu, vai esot praksē, un kurai šīs informācijas sniegšanas dēļ varētu tikt radītas nelabvēlīgas sekas.

(2) Šajā likumā lietotais termins "publiskas personas institūcija" un termins "radnieks" atbilst likumā "Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā" lietotajiem terminiem.

2. pants. Likuma mērķis un darbības joma

(1) Likuma mērķis ir veicināt, lai sabiedrības interesēs tiek celta trauksme par pārkāpumiem, un nodrošināt trauksmes celšanas mehānismu izveidi un darbību, kā arī trauksmes cēlēju pienācīgu aizsardzību.

(2) Likumu piemēro tiktāl, ciktāl tas nav pretrunā ar pārkāpumu ziņošanas kārtību, ko paredz speciālie normatīvie akti, tostarp Eiropas Savienības tiesību akti finanšu un kapitāla tirgus jomā, kā arī nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas, transporta drošības un vides aizsardzības jomā. Ministru kabinets izdod noteikumus, kuros norādīti Eiropas Savienības tiesību akti, kas paredz citu pārkāpumu ziņošanas kārtību šajā pantā minētajās jomās.

(3) No šajā likumā noteiktajām trauksmes cēlēja tiesībām un aizsardzības garantijām nevar atteikties, un tās nevar ierobežot.

3. pants. Trauksmes celšana

(1) Trauksmes cēlējs ir tiesīgs celt trauksmi par jebkuru pārkāpumu, kas kaitē sabiedrības interesēm, īpaši par pārkāpumiem šādās jomās:

- 1) amatpersonu bezdarbība, nolaidība, dienesta stāvokļa ļaunprātīga izmantošana vai cita prettiesiska darbība;
- 2) korupcija, kā arī politisko organizāciju (partiju) un to apvienību finansēšanas noteikumu un priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežojumu pārkāpumi;
- 3) publiskas personas finanšu līdzekļu vai mantas izšķērdēšana;
- 4) izvairīšanās no nodokļu samaksas;
- 5) sabiedrības veselības apdraudējums;
- 6) pārtikas drošības apdraudējums;
- 7) būvniecības drošības apdraudējums;
- 8) vides drošības apdraudējums, tostarp rīcība, kas ietekmē klimata pārmaiņas;
- 9) pretradiācijas aizsardzība un kodoldrošība;
- 10) darba drošības apdraudējums;
- 11) sabiedriskās kārtības apdraudējums;
- 12) cilvēktiesību pārkāpumi;
- 13) pārkāpumi publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā;
- 14) pārkāpumi finanšu un kapitāla tirgus sektorā, tostarp krāpšana un cita nelikumīga rīcība, kas apdraud Eiropas Savienības finanšu intereses;
- 15) nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršana;
- 16) konkurences tiesību un komercdarbības atbalsta noteikumu pārkāpumi;
- 17) pārkāpumi preču un pakalpojumu sniegšanas jomā, tostarp saistībā ar drošību un atbilstību;
- 18) pārkāpumi transporta drošībā;
- 19) pārkāpumi saistībā ar iekšējo tirgu;
- 20) pārkāpumi dzīvnieku labturības jomā;
- 21) patērētāju tiesību aizsardzība;
- 22) privātās dzīves un personas datu aizsardzība un tīkla un informācijas sistēmu drošība.

(2) Ministru kabinets izdod noteikumus, kuros norādīti Eiropas Savienības tiesību akti, par kuru pārkāpumiem ceļama trauksme šā panta pirmās daļas 5., 6., 8., 9., 13., 14., 15., 17., 18., 20., 21. un 22. punktā minētajās jomās.

(3) Par trauksmes celšanu nav uzskatāma:

- 1) apzināti nepatiesu ziņu sniegšana;
- 2) valsts noslēpumu saturošas informācijas izpaušana;
- 3) ziņošana tikai par personīgu interešu aizskārumu;
- 4) zvērināta advokāta un klienta, ārsta un pacienta saziņas konfidencialitātes pārkāpšana;
- 5) tiesnešu apspriedes noslēpuma un neizpaužamu, slēgtajās tiesas sēdēs iegūtu ziņu izpaušana;
- 6) informācijas izpaušana par speciālo izmeklēšanas darbību veikšanu, kā arī tās rezultātā iegūtu ziņu izpaušana;
- 7) informācijas izpaušana par konsultēšanos ar darbinieku pārstāvjiem vai arodbiedrībām, kā arī darba koplīguma pusēm, ciktāl tiek skarta darba koplīguma noslēgšanai vai grozīšanai nepieciešamā informācija.

4. pants. Trauksmes celšanas mehānismi

(1) Trauksmes celšanai izmanto vienu no šādiem mehānismiem:

- 1) iekšējo trauksmes celšanas sistēmu;
- 2) vēršanos kompetentajā institūcijā;
- 3) trauksmes cēlēju kontaktpunkta vai biedrības, vai nodibinājuma, tostarp arodbiedrības vai arodbiedrību apvienības, starpniecību.

(2) Trauksmi var celt, arī sniedzot informāciju publiski, ja ir spēkā vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) šā likuma 7. panta septītajā daļā noteiktajā termiņā trauksmes cēlēju neinformē par viņa ziņojuma izskatīšanas gaitu;
- 2) trauksmes cēlēja ziņojumā norādītais pārkāpums ilgstoši bez objektīva iemesla netiek novērsts;
- 3) personai ir pamats uzskatīt, ka pārkāpums var būt nenovēršams vai nepārprotams sabiedrības interešu apdraudējums;
- 4) personai ir pamats uzskatīt, ka, izmantojot šā panta pirmās daļas 2. punktā minēto trauksmes celšanas mehānismu, tiks radītas nelabvēlīgas sekas, pārkāpums tiks slēpts vai netiks novērsts.

(3) Šā panta otrās daļas 2. punktā par objektīvu iemeslu nav uzskatāma personas iesnieguma neatzīšana par trauksmes cēlēja ziņojumu un neizskatīšana pēc būtības. Ja trauksme tiek celta publiski, informāciju, kas satur normatīvajos aktos noteiktas neizpaužamas ziņas, nesniedz, kā arī ievēro vispārējās datu aizsardzības prasības.

(4) Kompetentā institūcija un privāto tiesību juridiskā persona nodrošina droša un neatkarīga mehānisma izveidi trauksmes cēlēju ziņojumu iesniegšanai un izskatīšanai un nosaka atbildīgās personas. Kompetentā institūcija papildus nosaka kontaktpersonas un par to informē trauksmes cēlēju kontaktpunktu.

5. pants. Iekšējā trauksmes celšanas sistēma

(1) Publiskas personas institūcijas neatkarīgi no nodarbināto skaita, kā arī privāto tiesību juridiskās personas, kurās ir vairāk nekā 50 nodarbināto, izveido iekšējo trauksmes celšanas sistēmu, nodrošinot nodarbinātajiem iespēju droši ziņot par pārkāpumiem un garantējot viņu aizsardzību. Privāto tiesību juridiskajai personai iekšējās trauksmes

celšanas sistēmas darbību var nodrošināt trešā persona.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteikto prasību par vismaz 50 nodarbinātajiem nepiemēro privāto tiesību juridiskajām personām, kuras darbojas finanšu un kapitāla tirgus sektorā un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, kā arī juridiskajām personām, kuru darbību regulē Eiropas Savienības tiesību akti, kas norādīti uz šā likuma 2. panta otrās daļas pamata izdotajos Ministru kabineta noteikumos.

(3) Pašvaldības institūcijas, kurās ir mazāk nekā 50 nodarbināto, var veidot kopīgu iekšējo trauksmes celšanas sistēmu. Minētais nosacījums attiecas arī uz privāto tiesību juridiskajām personām, kurās ir 50 līdz 249 nodarbinātie.

(4) Par iekšējo trauksmes celšanas sistēmu personu informē, tai uzsākot praksi, darba tiesiskās vai dienesta attiecības vai cita veida ar profesionālo darbību saistītas tiesiskās attiecības, un darbavietā nodrošina viegli pieejamu informāciju par šo sistēmu.

6. pants. Trauksmes cēlēja ziņojuma iesniegšana

(1) Trauksmes cēlējs ziņojumu iesniedz, ievērojot iesniegumu likuma 3. pantu un norādot, ka tas ir trauksmes cēlēja ziņojums, vai izmantojot trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapu. Trauksmes cēlēja ziņojumu var iesniegt elektroniski bez droša elektroniskā paraksta valsts pārvaldes pakalpojumu portālā www.latvija.lv vai tīmekļvietnē www.trauksmescelejs.lv, ja ziņojumu iesniedz un personas identitāti pārbauda, izmantojot tiešsaistes formas, kuras pieejamas portālā un tīmekļvietnē.

(2) Trauksmes cēlēja ziņojumā persona norāda tās rīcībā esošo informāciju saistībā ar pārkāpumu, tostarp:

1) pārkāpuma aprakstu, minot konkrētus faktus;

2) informāciju par fiziskajām vai juridiskajām personām, par kurām ir pamats uzskatīt, ka tās iesaistītas šā pārkāpuma izdarīšanā.

(3) Trauksmes cēlējs ziņojumā papildus norāda, vai:

1) informācija par pārkāpumu gūta, veicot darba pienākumus vai dibinot tiesiskās attiecības, kas saistītas ar darba pienākumu veikšanu, vai esot praksē;

2) par šo pārkāpumu jau ir ziņots iepriekš;

3) nevēlas saņemt ziņojuma saņemšanas apstiprinājumu un lēmumu par iesnieguma atzīšanu vai neatzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu;

4) gadījumā, ja tiks konstatēts pārkāpums, atļauj publicēt informāciju par to, ievērojot šā likuma 7. panta devīto daļu.

(4) Šā panta trešās daļas 2. punktā minētajā gadījumā persona pievieno atbildi, ja tāda ir saņemta.

(5) Ja persona ir iesniegusi iesniegumu, nenorādot, ka tas ir trauksmes cēlēja ziņojums, tad, kamēr iesniegums vēl nav izskatīts pēc būtības, persona var lūgt atzīt šo iesniegumu par trauksmes cēlēja ziņojumu. Kompetentā institūcija ierosina atzīt iesniegumu, kas iesniegts, nenorādot, ka tas ir trauksmes cēlēja ziņojums, bet pirmšķietami atbilst trauksmes cēlēja ziņojuma pazīmēm, par trauksmes cēlēja ziņojumu. Minēto iesniegumu izskata šajā likumā noteiktajā kārtībā.

7. pants. Trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšana

(1) Publiskas personas institūcijas piemēro šajā pantā noteikto kārtību, izskatot ziņojumus, kas saņemti iekšējās trauksmes celšanas sistēmas ietvaros, un ziņojumus, kas saņemti šajā institūcijā kā kompetentajā institūcijā. Privāto tiesību juridiskās personas saņemto trauksmes cēlēju ziņojumu izskatīšanā piemēro šā panta otro, piekto, septīto un astoto daļu.

(2) Pēc tam kad saņemts personas iesniegums, kas noformēts kā trauksmes cēlēja ziņojums par jautājumu, kurš pilnībā vai daļēji ir institūcijas kompetencē, institūcija nekavējoties, bet ne vēlāk kā septiņu dienu laikā nosūta trauksmes cēlējam ziņojuma saņemšanas apstiprinājumu un izvērtē ziņojuma pirmšķietamo atbilstību šajā likumā

noteiktajām trauksmes celšanas pazīmēm, kā arī pieņem lēmumu par iesnieguma atzīšanu vai neatzīšanu par trauksmes cēlēja ziņojumu. Par pieņemto lēmumu institūcija informē personu triju dienu laikā no lēmuma pieņemšanas dienas.

(3) Šā panta otrajā daļā minēto apstiprinājumu un lēmumu institūcija nesūta, ja trauksmes cēlējs to lūdzis vai pastāv aizdomas, ka trauksmes cēlēja identitāte tiks atklāta.

(4) Ja saņemtais iesniegums nav institūcijas kompetencē, tā septiņu dienu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas pārsūta iesniegumu izskatīšanai pēc piekritības un informē par to trauksmes cēlēju. Ja iesniegumu pārsūtīt nav lietderīgi, informē personu, ka iesniegums nav institūcijas kompetencē, ja iespējams, norādot institūciju, kurā persona var vērsties ar iesniegumu. Ja saņemtais iesniegums ir vairāku institūciju kompetencē, to var izskatīt kopīgi.

(5) Pēc iesnieguma atzīšanas par trauksmes cēlēja ziņojumu to izskata pēc būtības, un, ja konstatē pārkāpumu, institūcija piemēro atbildību saskaņā ar normatīvajiem aktiem. Ja iesnieguma izskatīšanas laikā rodas aizdomas par pārkāpumu, kura izskatīšana nav institūcijas kompetencē, trauksmes cēlēja ziņojumu pārsūta izskatīšanai pēc piekritības un informē par to trauksmes cēlēju.

(6) Institūcijai, kura izskata trauksmes cēlēja ziņojumu, ir tiesības pieprasīt un saņemt no citām institūcijām, juridiskajām un fiziskajām personām informāciju, kas nepieciešama lietas apstākļu noskaidrošanai.

(7) Par trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas gaitu trauksmes cēlēju informē ne vēlāk kā divu mēnešu laikā no dienas, kad personas iesniegums atzīts par trauksmes cēlēja ziņojumu.

(8) Pēc tam kad trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšana ir pabeigta, institūcija informē trauksmes cēlēju par konstatētajiem faktiem un pieņemto lēmumu vai veiktajām darbībām.

(9) Par pārkāpumiem, kurus palīdzējis atklāt trauksmes cēlējs, institūcija sniedz informāciju publiski, neatklājot un neapdraudot trauksmes cēlēja identitāti un ievērojot vispārējās datu aizsardzības prasības, izņemot gadījumu, kad trauksmes cēlējs iebilst pret publicēšanu.

8. pants. Trauksmes cēlēju kontaktpunkts

(1) Trauksmes cēlēju kontaktpunkts ir Valsts kanceleja.

(2) Trauksmes cēlēju kontaktpunktam ir šādi pienākumi:

1) tīmekļvietnē www.trauksmescelejs.lv nodrošināt informāciju par trauksmes celšanas kārtību, kompetentajām institūcijām un to kontaktpersonām trauksmes celšanas jautājumos, kā arī trauksmes cēlēju aizsardzības garantijām;

2) sniegt atbalstu un konsultācijas personām, kuras vēlas celt trauksmi, trauksmes cēlējiem, viņu radniekiem vai saistītajām personām trauksmes celšanas dēļ radušos jautājumu risināšanā;

3) saņemot iesniegumu, kas noformēts kā trauksmes cēlēja ziņojums un pirmšķietami atbilst trauksmes celšanas pazīmēm, identificēt kompetento institūciju un septiņu dienu laikā pārsūtīt tai saņemto trauksmes cēlēja ziņojumu, norādot, ka nepieciešams nodrošināt trauksmes cēlēja identitātes aizsardzību, un par pārsūtīšanu informējot trauksmes cēlēju. Ja iesniegums, kas noformēts kā trauksmes cēlēja ziņojums, neatbilst šajā likumā noteiktajām trauksmes celšanas pazīmēm, informēt par to personu, ja iespējams, norādot institūciju, kurā persona var vērsties ar iesniegumu;

4) veicināt sabiedrības izpratni par trauksmes celšanu;

5) sniegt metodisku atbalstu trauksmes celšanas jomā, tostarp izstrādāt un tīmekļvietnē publicēt labās prakses vadlīnijas iekšējās trauksmes celšanas sistēmas izveidei, vadlīnijas trauksmes cēlēju ziņojumu saņemšanai un izskatīšanai kompetentajās institūcijās un trauksmes cēlēja ziņojuma veidlapu;

6) katru gadu apkopot informāciju par trauksmes celšanu un trauksmes cēlēju aizsardzību, tostarp par pārkāpumiem, kas atklāti pēc trauksmes cēlēju ziņojumu iesniegšanas, un tīmekļvietnē publicēt pārskatu par to, kā arī iesniegt to Eiropas Komisijai;

7) ja nepieciešams, sniegt Juridiskās palīdzības administrācijai atzinumu par nepieciešamību nodrošināt trauksmes cēlējam juridisko palīdzību Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā noteiktajā kārtībā, ja

pirmšķietami trauksmes celšana ir atbildusi šā likuma prasībām un tās dēļ trauksmes cēlējam ir radušās nelabvēlīgas sekas, kuru risināšanai nepieciešama juridiskā palīdzība.

9. pants. Biedrību un nodibinājumu atbalsts

Biedrības un nodibinājumi, tostarp arodbiedrības un to apvienības, var:

- 1) nodrošināt atbalstu, tostarp konsultācijas, trauksmes cēlējiem un personām, kuras vēlas celt trauksmi, lai veicinātu trauksmes celšanu un trauksmes cēlēju aizsardzību;
- 2) sniegt atbalstu, tostarp konsultācijas, attiecīgo organizāciju biedriem un personām, kuru intereses tās pārstāv saskaņā ar statūtiem, ja personas ir cēlušas vai vēlas celt trauksmi;
- 3) bez ģpaša pilnvarojuma vērsties iestādē (institūcijā) vai tiesā tāda trauksmes cēlēja vārdā, kas ir attiecīgās organizācijas biedrs vai persona, kuras intereses tā pārstāv saskaņā ar statūtiem, un aizstāvēt trauksmes cēlēja tiesības un likumiskās intereses.

10. pants. Trauksmes cēlēja, viņa radnieka un saistītās personas aizsardzības garantijas

(1) Ar brīdi, kad trauksmes cēlējs ir cēlis trauksmi šā likuma 4. pantā noteiktajā kārtībā, viņam, viņa radniekam un saistītajai personai šajā likumā un citos normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos un kārtībā ir tiesības uz:

- 1) identitātes aizsardzību;
- 2) aizsardzību pret trauksmes celšanas dēļ radītajām nelabvēlīgajām sekām;
- 3) valsts nodrošinātu juridisko palīdzību;
- 4) atbrīvošanu no tiesas izdevumu samaksas civilprocesā un valsts nodevas samaksas administratīvajā procesā tiesā;
- 5) pagaidu aizsardzību civilprocesā un administratīvajā procesā tiesā;
- 6) atbrīvošanu no juridiskās atbildības;
- 7) atbilstīgu atlīdzinājumu par zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu;
- 8) konsultācijām par savu tiesību aizsardzību;
- 9) atbrīvošanu no pienākuma ievērot lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtību administratīvajā procesā.

(2) Ja, izskatot personas iesniegumu, netiek konstatēta tā atbilstība trauksmes celšanas pazīmēm, personai zūd šā panta pirmajā daļā minētās tiesības.

(3) Šā panta pirmā daļa attiecas arī uz personu, kura ziņojusi par pārkāpumu, neievērojot šā likuma 6. panta pirmās daļas nosacījumus, un vēlāk ir identificēta kā trauksmes cēlējs, ja sniegtā informācija atbilst šajā likumā noteiktajām trauksmes celšanas pazīmēm.

11. pants. Trauksmes cēlēja identitātes aizsardzība

(1) Pēc tam kad personas iesniegums atzīts par trauksmes cēlēja ziņojumu, iesniedzēja personas datus pseidonimizē. Pseidonimizēšanu var neveikt, ja trauksmes cēlējs kompetentajai institūcijai ir jau atklājis savu identitāti līdzīgā lietā vai trauksme celta šā likuma 4. panta otrajā daļā noteiktajā kārtībā, vai persona publiski atklājusi savu identitāti.

(2) Trauksmes cēlēja personas datiem, ziņojumam un tam pievienotajiem rakstveida vai lietiskajiem pierādījumiem, kā arī trauksmes cēlēja ziņojuma izskatīšanas materiāliem ir ierobežotas pieejamības informācijas statuss.

(3) Ikvienai personai (institūcijai), kas saņēmusi trauksmes cēlēja ziņojumu vai veic jebkādas darbības ar to, ir pienākums nodrošināt pienācīgu trauksmes cēlēja personas datu aizsardzību.

(4) Informāciju, kas atklāj trauksmes cēlēja identitāti, aizliegts izpaust bez viņa piekrišanas, izņemot gadījumu, kad trauksmes cēlēja personas dati un trauksmes cēlēja ziņojums nepieciešams personām (institūcijām), kas izskata trauksmes cēlēja ziņojumu vai uz tā pamata ierosinātu pārkāpuma lietu, vai tas ir nepieciešams trauksmes cēlēja, viņa radnieka vai saistītās personas aizsardzībai. Par identitātes izpaušanu informē trauksmes cēlēju, izņemot gadījumu, kad informēšana kaitētu trauksmes cēlēja ziņojuma vai uz tā pamata ierosinātas pārkāpuma lietas izskatīšanai.

12. pants. Trauksmes cēlēja ziņojumā minētās personas identitātes aizsardzība

(1) Aizliegts izpaust informāciju, kas atklāj tās fiziskās vai juridiskās personas identitāti, par kuru ziņojis trauksmes cēlējs. Minēto informāciju var sniegt tikai personai vai institūcijai, kurai tā nepieciešama trauksmes cēlēja ziņojuma vai uz tā pamata ierosinātas pārkāpuma lietas izskatīšanai vai trauksmes cēlēja, viņa radnieka vai saistītās personas aizsardzībai.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktais aizliegums neattiecas uz gadījumiem, kad trauksmes cēlējs, viņa radnieks vai saistītā persona šo informāciju izpauž savu tiesību vai tiesisko interešu aizsardzības nolūkā.

13. pants. Aizsardzība pret trauksmes celšanas dēļ radītajām nelabvēlīgajām sekām

(1) Aizliegts trauksmes cēlēja ziņojuma dēļ radīt nelabvēlīgas sekas trauksmes cēlējam, viņa radniekam un saistītajai personai un (ja attiecināms):

- 1) disciplināri vai citādi sodīt;
- 2) atbrīvot no darba vai amata, tostarp nepagarinot darba līgumu vai neieceļot amatā uz nenoteiktu laiku, ja bija pamats domāt, ka tas tiks darīts;
- 3) pārcelt citā darbā vai amatā;
- 4) liegt paaugstinājumu, profesionālo apmācību vai kvalifikācijas paaugstināšanu;
- 5) mainīt darba vai amata pienākumus, darba laiku un vietu vai darba samaksu;
- 6) sniegt negatīvu darba, amata pienākumu novērtējumu;
- 7) aizskart godu, cieņu un reputāciju;
- 8) anulēt licences un atļaujas;
- 9) vienpusēji atkāpties no līguma par preces piegādi, pirkumu vai pakalpojuma sniegšanu vai izbeigt to;
- 10) pieprasīt ārsta atzinumu;
- 11) citādi tieši vai netieši radīt nelabvēlīgas sekas, tostarp pārkāpjot vienlīdzīgas attieksmes principu.

(2) Ar trauksmes celšanu saistītās nelabvēlīgās sekas atkarībā no to veida novērš atbilstoši tiesību aktiem, kas regulē darba tiesiskās vai citas civiltiesiskās attiecības vai valsts dienesta attiecības.

(3) Pienākums pierādīt, ka nelabvēlīgās sekas trauksmes cēlējam, viņa radniekam vai saistītajai personai nav radītas saistībā ar trauksmes cēlēja ziņojuma iesniegšanu vai tajā norādīto informāciju, ir pusei, kas radījusi šīs sekas.

(4) Valsts darba inspekcija nodrošina konsultācijas par iespējām novērst trauksmes cēlējam, viņa radniekam vai saistītajai personai radītās nelabvēlīgās sekas darba tiesisko attiecību vai darba drošības jomā.

14. pants. Valsts nodrošinātā juridiskā palīdzība trauksmes cēlējam

Valsts nodrošināto juridisko palīdzību, pamatojoties uz trauksmes cēlēja iesniegtajiem dokumentiem, kā arī, ja nepieciešams, no trauksmes cēlēju kontaktpunkta saņemto atzinumu, trauksmes cēlējam pēc viņa lūguma sniedz saskaņā ar Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumu, nevērtējot personas īpašuma stāvokli un ienākumu līmeni, ja pirmšķietami trauksmes celšana ir atbildusi šā likuma prasībām un tās dēļ trauksmes cēlējam radušās nelabvēlīgas sekas.

15. pants. Trauksmes cēlēja, viņa radnieka un saistītās personas atbrīvošana no juridiskās atbildības

Par trauksmes celšanu atbilstoši šā likuma prasībām, tostarp par normatīvajos aktos noteiktu tādu neizpaužamu ziņu izpaušanu, kuras nav valsts noslēpums, trauksmes cēlējam, viņa radniekam un saistītajai personai neiestājas juridiskā atbildība, tostarp civiltiesiskā atbildība un kriminālatbildība.

16. pants. Atbrīvošana no valsts nodevas un lietas ārpusstiesas izskatīšanas kārtības administratīvajā procesā

Trauksmes cēlējs, viņa radnieks un saistītā persona, ja tas nepieciešams aizsardzībai pret trauksmes celšanas dēļ radītajām nelabvēlīgajām sekām, ir atbrīvoti no pienākuma ievērot lietas ārpusstiesas izskatīšanas kārtību administratīvajā procesā, kā arī, ja pieteikums ir saistīts ar trauksmes celšanas dēļ radītu nelabvēlīgu seku novēršanu, ir atbrīvoti no valsts nodevas administratīvajā procesā tiesā.

17. pants. Administratīvā atbildība par nelabvēlīgu seku radīšanu

Par nelabvēlīgu seku radīšanu trauksmes cēlējam, viņa radniekam vai saistītajai personai piemēro naudas sodu — fiziskajai personai no sešām līdz simt četrdesmit naudas soda vienībām, amatpersonai — no astoņām līdz simt četrdesmit naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no četrpadsmit līdz divtūkstoš astoņsimt naudas soda vienībām.

18. pants. Administratīvā atbildība par nepatiesu ziņu sniegšanu

Par apzināti nepatiesu ziņu sniegšanu, izmantojot trauksmes celšanas mehānismu vai sniedzot informāciju publiski, piemēro naudas sodu no sešām līdz simt četrdesmit naudas soda vienībām.

19. pants. Administratīvā atbildība par trauksmes celšanas traucēšanu

Par trauksmes celšanas traucēšanu vai mēģinājumu to traucēt, tostarp trauksmes cēlēja ziņojuma iesniegšanas vai izskatīšanas traucēšanu, piemēro naudas sodu fiziskajai personai no trim līdz septiņdesmit naudas soda vienībām, amatpersonai — no četrām līdz septiņdesmit naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no septiņām līdz tūkstoš četrdesmit naudas soda vienībām.

20. pants. Kompetence administratīvo pārkāpumu procesā

(1) Administratīvā pārkāpuma procesu par šā likuma 17. pantā minētajiem pārkāpumiem veic Valsts darba inspekcija (par pārkāpumiem darba tiesisko attiecību un valsts civildienesta jomā) vai Valsts policija (citās jomās).

(2) Administratīvā pārkāpuma procesu par šā likuma 18. un 19. pantā minētajiem pārkāpumiem veic Valsts policija.

Pārejas noteikums

Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē Trauksmes celšanas likums (Latvijas Vēstnesis, 2018, 210. nr.; 2020, 29. nr.).

Likumā iekļautas tiesību normas, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 23. oktobra direktīvas (ES) 2019/1937 par to personu aizsardzību, kuras ziņo par Savienības tiesību aktu pārkāpumiem.

Likums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā izsludināšanas.

Likums Saeimā pieņemts 2022. gada 20. janvārī.

Valsts prezidents *E. Levīts*

© Oficiālais izdevējs "Latvijas Vēstnesis"